

Sygn. akt II KK 215/14

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

SSA del. do SN Piotr Mirek

Protokolant Ewa Oziębła

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza,
w sprawie **P. J.**

skazanego z art. 18 § 2 kk w zw. z art. 231 § 1 kk i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 29 stycznia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 10 kwietnia 2014 r. zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 3 czerwca 2013 r.,

1) oddala kasację;

2) kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża

Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 3 czerwca 2013 r. (sygn. akt ... 80/06) P. J. został uznany winnym szeregu przestępstw, w tym tego, że:

- w dniu 19 lutego 2004 r. w W., będąc funkcjonariuszem Policji zatrudnionym w KRP W., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uzyskał z przekroczeniem uprawnień i bezpodstawnie informacje z systemów informatycznych Policji dotyczące A. D., czym działał na szkodę interesu

prywatnego A. D., tj. czynu z art. 231 § 2 w zw. z § 1 k.k., za co wymierzono mu karę 1 roku pozbawienia wolności (pkt 5 wyroku),

- w dniu 20 lutego 2004 r. w W., będąc funkcjonariuszem Policji zatrudnionym w KRP W. i w związku z pełnieniem tej funkcji, przyjął korzyść majątkową w kwocie 300 zł w zamian za przekazanie, z przekroczeniem swoich uprawnień, informacji stanowiących tajemnicę służbową z systemów informatycznych Policji dotyczących A. D. nieuprawnionej osobie – A. B., których ujawnienie narażało na szkodę prawnie chroniony interes prywatny A. D., tj. czynu z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 266 § 2 k.k. w zw. z art. 228 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za co wymierzono mu karę 1 roku pozbawienia wolności (pkt 6 wyroku).

Za te i inne przypisane skazanemu przestępstwa wymierzono karę łączną w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 kwietnia 2014 r. (sygn. akt ...38/14) zmieniono powyższy wyrok w ten sposób, że:

1. uchylono orzeczenie o karze łącznej zawarte w pkt 10 wyroku,
2. uchylono orzeczenia zawarte w punktach: 3 (a, b, c, d, e), 4 (a, b, c, d, e, f, g, h) oraz 9 wyroku i na podstawie art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k. postępowanie w tym zakresie umorzono,
3. uniewinniono oskarżonego P. J. od popełnienia czynów z punktów 7 i 8 wyroku,
4. w ramach czynów opisanych w punktach 5 i 6 wyroku uznano P. J. za winnego tego, że w okresie od stycznia 2004 r do 24 października 2004 r. w W. będąc funkcjonariuszem Policji zatrudnionym w KRP W., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uzyskał z przekroczeniem uprawnień i bezpodstawnie informacje z systemów informatycznych policji dotyczące A. D., a następnie w zamian za ich przekazanie nieuprawnionej osobie – A. B. przyjął korzyść majątkową w kwocie 300 zł, przy czym działanie to narażało na szkodę prawnie chroniony interes prywatny A. D., tj. czynu z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za co wymierzono mu karę 1 roku pozbawienia wolności.

W pozostałym zakresie wyrok utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł Prokurator Prokuratury Okręgowej w W., zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu rażące naruszenie prawa tj. obrazę art. 231 § 4 k.k., polegające na przyjęciu przez Sąd odwoławczy, że oskarżony dopuścił się czynu z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., co zdaniem skarżącego, jest sprzeczne z zakazem wyrażonym w dyspozycji art. 231 § 4 k.k.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w W. w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 231 § 4 k.k. „Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli czyn wyczerpuje znamiona czynu zabronionego określonego w art. 228 k.k.” Regulacja ta, określana mianem klauzuli subsydiarności ustawowej” ma zastosowanie w przypadku zbiegu przepisu art. 231 § 2 k.k. oraz art. 228 k.k. Ustawodawca wyszedł, bowiem z założenia, że każdy przypadek przyjęcia przez funkcjonariusza publicznego korzyści majątkowej lub osobistej (albo obietnicy takiej korzyści), w związku z pełnioną funkcją publiczną, stanowi niedopełnienie obowiązku (przekroczenie uprawnień), które ma charakter działania na szkodę interesu publicznego (lub prywatnego), o ile popełnione jest w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej. Ten konieczny zbieg przepisów został w sposób wyraźny usunięty przez nakaz pominięcia w takim przypadku kwalifikacji prawnej z art. 231 § 2 k.k.

Zastosowanie klauzuli subsydiarności z art. 231 § 4 k.k. następuje jednak tylko wówczas, gdy to ten sam czyn realizuje jednocześnie znamiona art. 228 k.k. oraz 231 § 2 k.k. W sprawie, której dotyczyła kasacja, Sąd Okręgowy, zmieniając wyrok Sądu I instancji, uznał P. J. winnym jednego przestępstwa, które miało polegać na tym, że „działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uzyskał z przekroczeniem uprawnień, informacje z systemów informatycznych policji dotyczących A. D., a następnie w zamian za ich przekazanie nieuprawnionej osobie – A. B., przyjął korzyść majątkową w kwocie 300 zł, przy czym działanie to narażało na szkodę prawnie chroniony interes A. D.” Tak opisaną aktywność P. J. Sąd zakwalifikował jako jedno przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 228 § 1 k.k. w

zw. z art. 11 § 2 k.k. Analiza opisu przestępstwa przypisanego P. J. nie pozostawia wątpliwości, że składa się ono z dwóch odrębnych czynów: uzyskania informacji z systemów informatycznych policji, a następnie późniejszego przyjęcia korzyści majątkowej za przekazanie uzyskanych w ten sposób informacji nieuprawnionej osobie. Sąd nie przyjął jednak w opisie czynu, że sprawca działał z góry powziętym zamiarem, co uzasadniałoby spięcie tych dwóch odrębnych zachowań klamrą czynu ciągłego z art. 12 k.k. (choć w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia wskazał, że taki właśnie zamiar towarzyszył sprawcy). W tej sytuacji potraktowanie przez Sąd odwoławczy tych dwóch odrębnych czynów jako jednego przestępstwa, nie znajdowało podstaw w obowiązującym kodeksie karnym. Nie zmienia to jednak faktu, że przypisane ostatecznie skazanemu w wyroku Sądu II instancji przestępstwo składa się z dwóch różnych czynów, wykonanych w określonej sekwencji czasowej. Pierwszy z tych czynów realizuje wyłącznie znamiona typu czynu zabronionego z art. 231 § 2 k.k., drugi zaś znamiona typu czynu zabronionego z art. 228 § 1 k.k. (według kwalifikacji prawnej przyjętej przez Sąd) oraz art. 231 § 2 k.k. Tylko w przypadku tego drugiego czynu spełnione są przesłanki z art. 231 § 4 k.k., bowiem ten sam fragment zachowania przypisanego sprawcy realizował znamiona obu przepisów objętych klauzulą subsydiarności z art. 231 § 4 k.k.

Należy mieć na uwadze, że wspomniana klauzula subsydiarności z art. 231 § 4 k.k. jest jedną z reguł kolizyjnych służących redukcji wielości możliwych do zastosowania kwalifikacji prawnych, co wynika z przyjętego w polskim kodeksie karnym modelu zbiegu przepisów. Wszystkie te reguły, mające zarówno charakter ustawowy jak i doktrynalny, służą zapewnieniu jak najbardziej adekwatnej oceny prawnej zachowań przypisanych sprawcy, w sposób najwierniejszy oddającej elementy mające znaczenie dla oceny stopnia społecznej szkodliwości tych zachowań oraz dla innych zasad i dyrektyw związanych z wymiarem kary. Ów cel stosowania reguł wyłączenia wielości ocen w prawie karnym musi rzutować na interpretację przepisów ustawowych, które reguły takie wyrażają. Dotyczy to, w szczególności art. 231 § 4 k.k. Przyjęcie, że ma on zastosowanie nawet w przypadku, gdy nie jest zrealizowany warunek tożsamości zachowania spełniającego znamiona typów czynów zabronionych objętych klauzulą

subsydiarności (a więc art. 228 k.k. oraz 231 § 2 k.k.) prowadziłyby do braku adekwatności kwalifikacji prawnej w stosunku do czynów przypisanych sprawcy. W sprawie będącej przedmiotem rozpoznania, czyn polegający na bezprawnym uzyskaniu informacji z systemów informatycznych Policji, któremu towarzyszyła chęć uzyskania korzyści majątkowej, godził w dobro prawne, jakim jest prawidłowe funkcjonowanie instytucji państwowej oraz dobro indywidualne osoby, której informacje dotyczyły. Pominięcie w tym wypadku kwalifikacji prawnej z art. 231 § 2 k.k. dlatego, że kolejny czyn przypisany skazanemu, a polegający na przyjęciu korzyści majątkowej w zamian za przekazanie tych informacji nieuprawnionej osobie, Sąd zakwalifikował z art. 228 § 1 k.k., skutkowałoby brakiem w owej kwalifikacji istotnych elementów mających znaczenie dla oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz ustalenia kręgu osób pokrzywdzonych przestępstwem.

W tym stanie rzeczy, uznając że zarzuty podniesione w kasacji prokuratora są niezasadne, należało orzec jak w sentencji.